

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia de Securitate et Educatione Civili I (2010)

Leon Mirecki (1905–2000), ps. „Leon”, „Szeliga”, działacz Stronnictwa Narodowego, żołnierz Narodowej Organizacji Wojskowej i Armii Krajowej, senior ruchu narodowego.

Urodził się 21 II 1905 r. w Krakowcu, powiat Jaworów. Był trzecim z kolei dzieckiem Dominika i Pauliny ze Ścisłowskich. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Ulanowie rozpoczął naukę w gimnazjum w Nisku. W 1920 r., jako 15-latek, brał udział w wojnie z bolszewicką Rosją, służąc jako ochotnik w paramilitarnej formacji Obywatelska Legia Ohotnicza. W szkole średniej należał do Narodowej Organizacji Gimnazjalnej. Po zdaniu matury w 1925 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po roku przerwał jednak naukę. Studia prawnicze podjął ponownie w 1928 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, ukończył je w 1932 r. Jako student działał w Młodzieży Wszechpolskiej i Stronnictwie Narodowym. Mieszkał wówczas w Zawierciu, skąd dojeżdżał do Lublina na wykłady, zaliczenia i egzaminy. W Zawierciu założył placówkę Obozu Wielkiej Polski, którą kierował. Wchodził w skład Zarządu Powiatowego SN. Współpracował również z miejscowym oddziałem Zjednoczenia Zawodowego „Praca Polska” i był korespondentem wychodzącego w Sosnowcu narodowego pisma „Kurier Zachodni”. Przed wyborami parlamentarnymi w 1930 r. z polecenia władz SN prowadził bardzo aktywną działalność w Sandomierskiem.

Wiosną 1934 r. rozpoczął aplikację adwokacką w Ostrowi Mazowieckiej w kancelarii Władysława Bereźnickiego (pracował w niej do wybuchu wojny). Równocześnie był sekretarzem Zygmunta Berezowskiego, pośła SN z okręgu Ostrów Mazowiecka – Wysokie Mazowieckie. Prowadził bardzo ożywioną działalność polityczną i organizacyjną, głównie wśród młodzieży rzemieślniczej i chłopskiej, zakładając nowe koła i zostając wiceprezesem Zarządu Powiatowego SN. Jednoznacznie opozycyjna wobec władz sanacyjnych aktywność polityczna była powodem jego aresztowania przed wyborami parlamentarnymi w 1935 r. W więzieniu w Łomży przesiadził 6 tygodni. W styczniu 1936 r. Sąd Okręgowy w Łomży umorzył prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne.

Od początku okupacji rozpoczął budowę konspiracyjnej organizacji wojskowej opartej na strukturach SN. Wkrótce został pierwszym komendantem powiatowym Narodowej Organizacji Wojskowej w Ostrowi Mazowieckiej, mając pod swoją komendą 2 tys. zaprzysiężonych żołnierzy. W 1940 r. został awansowany na stanowisko inspektora Okręgu Warszawa-Wschód NOW. W latach 1940–1941 wielokrotnie przekraczał granicę niemiecko-sowiecką, odtwarzając siatkę SN pod okupacją sowiecką. W 1943 r. w wyniku dekonspiracji, zagrożony aresztowaniem przez gestapo, musiał uciekać z Ostrowi Mazowieckiej do Warszawy, gdzie został powołany na stanowisko zastępcy kierownika Centralnego Wydziału Organizacyjnego

ZG SN. Jednocześnie został inspektorem KG NOW. Po scaleniu NOW z AK był również inspektorem Komendy Okręgu AK Białystok. Przez pierwsze trzy tygodnie walczył w powstaniu warszawskim. Jako cywil został aresztowany przez Niemców i wywieziony do obozu w Pruszkowie, z którego zbiegł.

W odtwarzanych po powstaniu władzach SN Leon Mirecki został kierownikiem Centralnego Wydziału Organizacyjnego. Dzięki temu w listopadzie 1944 r. wszedł do ZG SN. W marcu 1945 r. został dokooptowany do Prezydium ZG. Kierował działaniami organizacyjnym i finansowym. Był jednocześnie jednym z głównych organizatorów pionu wojskowego SN – Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Na przełomie maja i czerwca wraz z Prezydium ZG przeniósł się do Krakowa. Miał wyjechać jako kurier do władz SN w Londynie, lecz w połowie sierpnia 1945 r. natknął się na „kocioł” UB i został aresztowany. Został przewieziony do Warszawy i po trwającym przeszło rok śledztwie 21 października 1946 r. skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy na 5 lat więzienia. Na skutek amnestii wyszedł na wolność w marcu 1947 r. Nie został wpisany na listę adwokacką, przez co nie mógł wykonywać zawodu. Utrzymywał się z pracy fizycznej. 16 września 1947 r. w Raławicach k. Niska został ponownie aresztowany przez funkcjonariuszy rzeszowskiego WUBP w związku ze sprawą Adama Doboszyńskiego. Przewieziono go do Warszawy i osadzono w X Pawilonie więzienia na Mokotowie. Po prawie dwuletnim brutalnym śledztwie, 19 lipca 1949 r. został skazany przez WSR na 7 lat więzienia. Karę pozbawienia wolności odsiedział w całości w Warszawie, Rawiczu i Strzelcach Opolskich. Więzienie opuścił 18 maja 1954 r. Udał się do rodzinnych Raławic, skąd w 1955 r. przeniósł się do Krakowa. Zamieszkał w Prokocimiu. Ukończył kurs przewodników turystycznych, ale po ujawnieniu więziennej przeszłości został skreślony z listy uprawnionych do oprowadzania wycieczek. Znowu utrzymywał się z dorywczych zajęć fizycznych i pracy chałupniczej – znalazł zatrudnienie w Spółdzielni Inwalidzkiej im. Komuny Paryskiej, zajmując się chałupniczo wyrobem pantofli. Od września 1956 r. mieszkał w Józefowie (w marcu 1962 przeniósł się do Warszawy). Pracował jako radca prawny. Nie udało mu się jednak uzyskać wpisu na listę adwokacką.

Jeszcze podczas pobytu w więzieniu Mirecki był – na polecenie Wydziału Specjalnego Departamentu Więziennictwa MBP – intensywnie rozpracowywany przez agenturę celną. W doniesieniach informatorów charakteryzowany był jako „skrajny reakcjonista”, „zdecydowany wróg socjalizmu i komunizmu”, „narodowiec z krwi i kości” i „prawdziwy dmowszczak”. W sierpniu 1955 r. został natomiast figurantem sprawy ewidencyjno-obszerniczej, prowadzonej przez Wydział I Departamentu III Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. Inwigilacja ta trwała przynajmniej kilkanaście lat. W opinii SB w drugiej połowie lat 50. uchodził on za „najwyższego, jeżdżącego po kraju, utrzymującego szerokie kontakty z b. endekami, organizującego spotkania i konferencje” działacza narodowego. Ostatni zachowany plan działań operacyjnych SB przeciwko Leonowi Mireckiemu pochodzi z listopada 1966 r. Już jednak we wrześniu 1970 r. został ponownie poddany inwigilacji przez Wydział II Departamentu III MSW. Tym razem trwała ona do marca 1973 r.

11 listopada 1959 r. Mirecki został aresztowany na dwa dni, pod zarzutem kontaktów z adwokatem Janem Optatem Sokołowskim, narodowcem przybyłym z USA. 26 sierpnia 1960 r. aresztowano go po raz czwarty, tym razem pod

zarzutem organizowania spotkań grupy studentów tworzących Ligę Narodowo-Demokratyczną. W areszcie spędził prawie 10 miesięcy. 29 maja 1961 r. został ostatecznie uniewinniony przez Sąd Wojewódzki dla m. st. Warszawy (głosami ławników, wbrew przewodniczącemu składu, który zgłosił *votum separatum*), a następnie zwolniony.

Cały wolny czas Leon Mirecki poświęcał na odtworzenie idei narodowej w Kraju. Należał do tzw. seniorów Ruchu Narodowego. Po śmierci Konstantego Skrzyńskiego w 1978 r. pełnił funkcję nieformalnego przedstawiciela władz emigracyjnego SN na Polskę. Był wychowawcą – by użyć określenia Wojciecha Wasiutyńskiego – czwartego pokolenia narodowców (urodzonego i wychowanego w Polsce Ludowej), ale także piątego, wchodzącego w dorosłe życie po 1989 r. Drzwi jego mieszkania przy ul. Żłotej w Warszawie było otwarte dla każdego narodowca, który pragnął się z nim spotkać. Pisywał artykuły do drugoobiegowych czasopism narodowych (przede wszystkim „Przeglądu Wiadomości Politycznych”). Skrzętnie dokumentował również historię ruchu narodowego. Był członkiem reaktywowanego w Kraju w 1989 r. Stronnictwa Narodowego, zasiadając w jego władzach. Pełnił funkcję honorowego prezesa Rady Naczelnej SN. Współpracował z odtworzoną po 1989 r. Młodzieżą Wszehpolską. W 1990 r. wszedł w skład władz Instytutu Historycznego im. Romana Dmowskiego w Warszawie. Uczestniczył w kongresie zjednoczeniowym SN i SND (19 grudnia 1999 r.).

Był człowiekiem głębokiej wiary. Należał do Trzeciego Zakonu św. Franciszka. Zmarł 21 lutego 2000 r. w Raławicach. Pochowany został na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. Przed śmiercią przeznaczył 100 tys. zł na fundusz stypendialny dla zdolnych studentów.

Leon Mirecki był odznaczony Krzyżem 1920 roku, Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami i Krzyżem AK. Cała jego rodzina (siostry: Waleria, Janina, Maria i Helena oraz bracia: ks. Bronisław, Adam i Kazimierz) była związana z ruchem narodowym.

W 1954 r. poślubił Irenę Szymanowską, lekarza stomatologa, kurierkę AK. Wychowali wspólnie dwóch przybranych synów.

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, sygn. 1022/24, Akta sprawy Leona Mireckiego; Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, sygn., 0192/139, t. 1–3, Akta operacyjne dotyczące Leona Mireckiego; Archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie, Kolekcja rodziny Mireckich (materiały nieuporządkowane, przekazane przez Marię Mirecką-Loryś); T. Rudzikowski, *Leon Mirecki (1905–2000)*, [w:] *Konspiracja i opór społeczny 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 1, Kraków–Warszawa–Wrocław 2002, s. 287–289; L. Żebrowski, *Mirecki Leon*, [w:] *Encyklopedia „białych plam”*, t. XII, Radom 2003, s. 135–137; *Leon Mirecki prawnik, działacz polityczny*, „Słowo Narodowe” 1990, nr 12; L. Mirecki, *Białe karty obozu narodowego*, „Słowo Narodowe” 1990, nr 1; M. Giertych, *Śp. mec. Leon Mirecki. Nestor ruchu narodowego*, „Nasz Dziennik” 2000, nr 48; K. Kaczmarek, *Saga rodu Mareckich*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9 (79–80), s. 137–153.

Krzysztof Kaczmarek